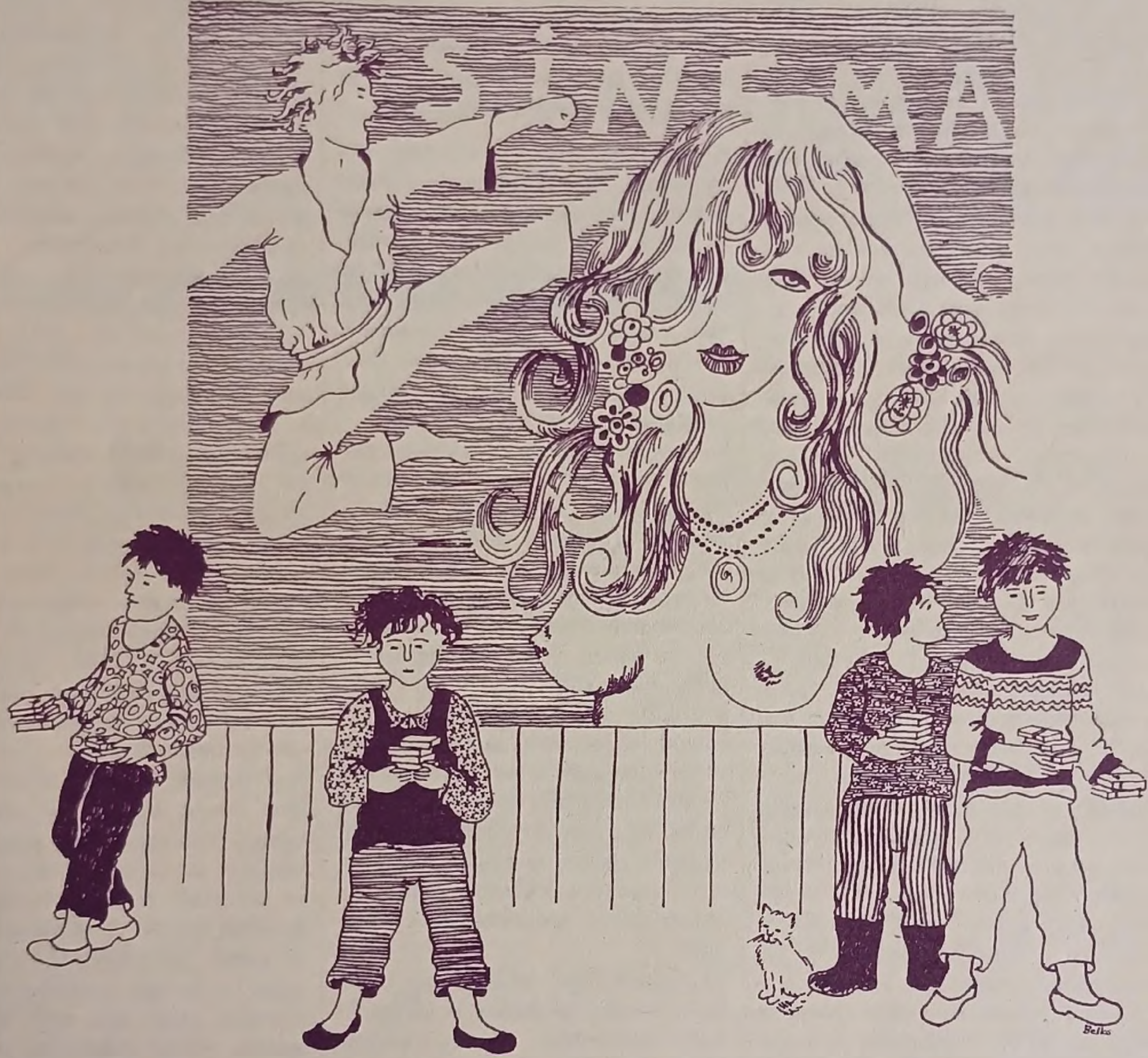
5 LİRA
1978 ŞUBAT 14

GÖZLEM

gerçeklere

....

Antenler yalan söylüyorsa eğer,
Yalan söylüyorsa rotatifler,
Kitaplar eğer yalan söylüyorsa,
Duvarda afiş, sütunda ilân yalan söylüyorsa eğer,
Beyaz perdede yalan söylüyorsa çıplak baldırları kızların,
Rüya yalan söylüyorsa,
Ninni yalan söylüyorsa,
Meyhanede keman çalan yalan söylüyorsa eğer,
Yalan söylüyorsa umutsuz günlerin gecelerindeki ay ışığı,
Eğer söz yalan söylüyorsa,
Eğer renk yalan söylüyorsa,
Eğer ses yalan söylüyorsa,
Ellerinizden geçinen
Ve ellerinizden başka her şey
Herkes yalan söylüyorsa eğer,
Elleriniz balçık gibi itaatli,
Elleriniz karanlık gibi kör,
Elleriniz çoban köpekleri gibi aptal olsun
Elleriniz isyan etmesin diyedir.
Ve zaten bu kadar az misafir kaldığımız
Bu ölümlü, bu yaşanası dünyada
Bu bezirgân saltanatı, bu zulüm
Bitmesin diyedir...

Nâzım Hikmet

KÜLTÜR EMPERYALİZMİ VE SİNEMA ÖRNEĞİ

Baskıların gün geçtikçe çeşitlendiği bir ortamda yaşıyoruz. Kapitalist üretim ilişkilerinin evrimiyle, insanın insan tarafından sömürüldüğü bir toplumda zenginliklerin giderek daha az sayıda ellerde toplanması, beraberinde kitleleri daha bağımlı kılacak yolların geliştirilmesi zorunluluğunu da getirir. Artık dolaysız ekonomik baskı, ne kadar amansız olursa olsun, sömürülen kitleleri egemenlik altında tutmaya yetmez. Tam tersi, artan ekonomik baskı sonucu ortaya çıkan somut maddi koşullar egemen sınıflar için tehlikeli sayılabilecek gelişmelere yol açar. Çünkü her ne kadar burjuvazi «önce fikir vardır; insan düşüncesinin ü r ü n ü d ü r» diye bağırıyorsa yani üst yapı ile altyapı ilişkilerini tersinden sunuyorsa da insanın emeğinin ürünü olduğu gerçeğini çok iyi bilmektedir. Demek ki ekonomiyi denetleyen bu sınıf için egemenliğini sürdürmenin başlıca koşulu fikirleri, duyguları hatta sezgileri de denetim altına almaktır. Sömürülen kitleler kendi maddi koşullarına uygun düşünce, duygu ve davranışları geliştirme olanağından mahrum edilmeli. Egemen sınıfın çıkarlarına denk düşen, ancak kendilerinin düşmanı olan, somut maddi temelden yoksun düşüncelerle yaşamalıdır kitleler. Kapitalist toplum içinde bu görevi yerine getiren en genel anlamda ideolojik baskılardır. Egemen sınıf denetimindeki ideolojik yapı, kitlelere kendi maddi koşullarının ifadesi olmayan düşünce biçimlerini aşılamayı ve bu aşılanan düşünce sistemine göre yaşam sürdürmeye çabalama hengâmesi içinde kendi çıkarının bilincine varmış bir güç olarak ortaya çıkmadan, yaşamı sona erecek insanlar oluşturmayı hedeflemektedir. Ancak esas hedefini açıkça kavradığımız bu baskıların çerçevesini ve etkileme mekanizmalarını belirlemek oldukça zordur. Örülen ağlar incedir. Egemen ideoloji, yukarıdan gelen kaba bir güçten çok, çoğu kez tartışmasız kabul edilen genel, evrensel doğrular görünümündedir. Bu yüzden, sınıf mücadelesinin en canalıcı noktalarından biri olan ideolojik mücadele başarılı adımlar atabilmek için üst yapı kurumlarını sınıfsal açıdan ele almak gerektiği gibi, ideolojik etkilemelerin temelinde de toplumdaki kapitalist üretim ilişkilerinin evriminin yattığını unutmamak gerekir.

Kapitalist toplumun evrimine bağlı olarak ortaya çıkan ideolojiler ve bunların baskıları yanı sıra, emperyalist egemenlik sultası altına girmiş olan toplumlarda emperyalist ilişkilerin belirlediği bir ikinci tür ideolojik baskı sözkonusudur. Ülke koşullarının bağrında boyveren ideolojik baskının üzerine eklenen bu ideolojik baskıları kültür emperyalizmi genel başlığı altında ele alıyoruz.

Emperyalist aşamada bulunan ileri kapitalist ülkelerin bir ülkeyi egemenlikleri altında tutmaları, sözkonusu ülkede ekonomik ve ideolojik denetimi sürdürdükleri anlamına gelir. Kültür emperyalizmi, emperyalist ekonomik ilişkilerin kaçınılmaz bir sonucudur. Ancak bu kaçınılmaz sonuç olarak nitelendirdiğimiz kültür emperyalizmi ne tür bir ilişkiler bütünüdür, nasıl bir yapıya sahiptir? İki sözcükle ifade edilen bu ideolojik baskı emperyalist güçlerin sinsice ördüğü karmaşık bir bütündür ve üst yapı sorunu olarak ele alınmalıdır. Çünkü kültür emperyalizmi bazen en masum kütürel araçların gerisine saklanmış olarak, bazen de açıkça kendini ortaya koymaktadır.

Bu nedenle kültür emperyalizmi kavramının sınırları belirlenmeli ve saldırı biçimleri belirlendikçe mücadele yöntemleri saptanmalıdır. Ancak bu karmaşık yapının sınırlarını belirlemek oldukça zordur. Ama sınırları nereye kadar uzanırsa uzansın kültür emperyalizminin işleyiş mekanizmasını çözmek, örneklerini sergilemek ve genel olarak yapısını sergilemek yapılacak ilk iş olarak ortaya çıkıyor.

Biz burada kültür emperyalizminin en etkili araçlarından biri olan sinemayı ele alacak ve bu alandaki uygulamalara dikkati çekmeye çalışacağız.

Çağımızın en önemli etkileme aracı olan sinema, ideolojik baskı aracı olduğu kadar ekonomik bir baskı aracıdır da. Günümüzde sinemayı hem ideolojik, hem de ekonomik bir baskı aracı olarak kullanan ülkelerden biri olan Amerika aynı zamanda sinema alanının «tek hakimi» dir. Aslında Amerikan sinemasının egemenliği hiç bir zaman günümüzde olduğu kadar etkin değildi. Oysa günümüzde yalnızca azgelişmiş ülke sinemaları değil, tüm ileri kapitalist ülkelerin sinemaları da Amerikan süper-prodüksiyonları tarafından adeta istila edilmiş durumdadır.

Amerikan sinema sanayiinin ağır topları olan süper-prodüksiyonlarla fethedilen dünya pazarları giderek her çeşit «malın» girişine izin vermek zorunda kalırlar. Böylece Amerikan emperyalizmi, egemen olduğu dünyaya Western'iyle,savaş filmleriyle, karatesiyle, kısacası tüm sinema sanayiiyle vermek istediği dünya görüşünü, ahlâkını, davranış biçimlerini ve kahramanlarını zorla kabul ettirmek düşünce biçimlerini «Amerikanlaştırmak» çabasındadır.

Amerikan emperyalizminin sinemayı ekonomik bir baskı aracı olarak kullanmasının ibret verici bir örneği 9 büyük Hollywood firmasının kurdukları «Amerikan Film İhraç Derneği» (MPEAA) eski Genel Başkanı Eric Johnston'un yaptığı bir açıklamada görülüyor. Amerikan film sanayiinin adeta bir dışişleri bakanlığı olan ve yabancı ülkelerin hükümetleriyle doğrudan temas etme yetkisi bulunan «Amerikan Film İhraç Derneği» başkanı şöyle diyor sözkonusu açıklamasında: «Yabancı ülkelerdeki film gösteri süresinin % 60'ını bizim filmler kapsıyor. Eğer ülkelerden biri bu oranı düşürmeye kalkışırsa, hemen sözkonusu ülkenin Maliye Bakanına gider, tehdit filan etmeden çok basit ve sade bir şekilde sinema işletmelerinin yarıdan fazlasını filmlerimizin ayakta tuttuğunu hatırlatırım. Bu da iş alanları yaratmakta ve dolayısıyla da sözkonusu ülkenin ekonomisi için hiç de küçümsenmeyecek bir destek oluşturmaktadır... Eğer bakan bütün bu kanıtları dinlemeyi reddederse o zaman başka ikna edici yolları kullanırım» (1) Bu kadar rahat ve kendinden emin konuşan Johnston, Amerikan

yaşam ve düşünce biçimini dünyaya yaymakla görevli olan Amerikan film sanayiinin aynı zamanda kendi hükümeti için bir propaganda ve gelir kaynağı olduğunu açıklamaktan kaçınmış. Oysa eldeki bilgilere göre ABD'deki 13.600 sinema salonu bir filmin yeterli kâra geçmesine yetmiyor. Amerikan film sanayii kârlarının % 50'sini dış pazarlardan elde etmekte ve üretilen her 10 filmden ancak 1 tanesi iç pazarlarda kârlı olabilmektedir. Çünkü sözkonusu süper-prodüksiyonların yapım masrafları olağanüstü miktarlara varmıştır. Örneğin «The Deep» (Diptekiler) filminin maliyeti 9 milyon dolar olup reklam masrafları da 4 milyon dolar tutmaktadır. Ancak bu 9 milyon dolar bile çok yüksek bir maliyet sayılmıyor. Çünkü Vietnam savaşıyla ilgili «Apocalypse Now» isimli filmin 24 milyon dolara malolacağı hesaplanmaktadır. (2) Ayrıca maliyetin % 40'ı oranında reklam masrafları da eklenmelidir bu maliyet rakamına.

Tek bir filmin maliyetinin bile azgelişmiş ülkelerin bütçelerini aştığı Amerikan emperyalizminin ekonomik ve ideolojik yayılma aracı sinemanın kültür emperyalizmi kavramı içindeki yeri çok büyüktür. Kültür emperyalizminin karmaşık yapısını irdelemek üzere 11-15 Ekim 1977 tarihleri arasında Cezayir'de yapılan «Uluslararası Kültür Emperyalizmi Sorunları Kongresi»nde emperyalist kültür içinde sinemanın durumu da ele alınmıştır. Konferansı düzenleyenler arasında yer alan Armand Mattelart'ın yanda sunduğumuz yazısı tartışmaların hangi boyutlara uzandığını göstermesi açısından ilginç bir örnektir. Mattelart'ın bu yazısı a) Emperyalist merkez dışında üretilen filmlerin çoğunlukla hiç de 'masum' olmadıklarını hatırlatmakta, b) Egemen emperyalist ideolojilerin dünyaya yayılmasında bugüne dek öncü durumda bulunan Hollywood'un filmlerdeki içerikleri her sahada yaygınlaştırmak için yeni yöntemleri harekete geçirdiğine dikkati çekmektedir.

Özetle söyleyecek olursak bundan böyle özel etkileme saldırıları aynı anda filmle, kitapla, dergiyle, müzikle, modayla, günlük davranış biçimleriyle yürütülecektir. Yani tüm iletişim mekanizmaları bir konu üzerine yoğunlaştırılacak ve şimdiye dek başarıyla sürdürdükleri aptallaştırma yöntemleri en etkili biçimde kullanılacaktır.

(1) Le Monde Diplomatique, Ağustos 1973.
(2) Le Monde Diplomatique, Eylül 1977.

kapitalist bir realizme doğru mu?

Armand Mattelart

Kültür emperyalizmi denilen olgunun hedeflediği, dünyanın her yerinde yüzyıl sonu kapitalist ideolojisine uygun insanlar yaratmaktır. Ancak bu olguyu teşhir edeceğiz derken «her şeye kadir - her şeyi bilir» efsanesini özellikle pekiştirmek durumuna düşmemeğe dikkat etmeliyiz.

Kültür emperyalizmi, yayıldığı tüm alanlarda nefes payı bırakmayacak kadar yoğun olmadığı gibi A.B.D.'de ideolojik kalıp hazırlama hakkını tekeline almış değildir.

Bu yüzden Meksika, Mısır ya da Hindistan gibi ülkeler çeşitli tabelalar altında çoğu «halk» için melodramlar üretme merkezleri durumuna gelmişlerdir. Uzun süre, sanki Amerikan imparatorluğu tüm yetkileri ele geçirmiş de tüm alanlardaki üretimi yürütüyormuş gibi davranıldığından ve de tepkilerimizin bu sanıya göre oluşması yüzünden bir çok yerde yerel üretimin «kültürsüzleştirme» olgusuna hiç de küçümsenmeyecek bir oranda katkıda bulunduğunu unuttuk. Örneğin 1940'tan beri Hollywood «yürü ya kulum» dedikten sonra başını alıp giden Meksika sinemasının Latin Amerika'daki diğer bütün yerel sinema çabalarını nasıl silip süpürdüğünü incelemekte yarar vardır. Eğer bugün dünyanın birçok T.V. stüdyosunda üretilen sürüyle «dizi» varsa ve hepsi de aşağı yukarı «tutuluyor»sa bu, kitlelerin kültürsüzlüğünü hedefleyen ve emperyalist ideolojilerin egemenliği için çalışan, dersini iyice öğrenmiş iç sömürgeciliğin varlığını ve önemini kanıtlar.

Fakat tabii ki imparatorluğun bu ara halkalarının ve bunları yöneten iş adamlarının ticarî ilhamları, yeni kültür ürünlerinin hazırlanması ve ideolojik sunulması, kapitalist düşüncenin odak noktası olan ABD'den kaynaklanmaktadır. Aslında kısa sürede büyük kârlar elde etme isteği bazen, aynı kümeleme içindeki —televizyon, sinema, kitap— doğal ittifakların meyvesi olan yeni formüllerin doğmasına yol açar. Örneğin bu son dönemde başarılı filim ve TV dizilerinin kitapları yayınlanarak bir alanı daha canlandırma girişimleri göze çarpmaktadır. Ancak bizce bu girişimin en önemli sonucu audio - visuel kitle iletişiminde yönlendirici olan normların gide rek yayın alanına da egemen olmaya başlayacaklarıdır. Nitekim bu yöneliş Amerikan yayıncılığında yeni bir kitap türünü yarattığı gibi kitabı sinemaya bağımlı duruma getirmektedir. Son yıllarda «en çok satan - en çok okunan» kitap mertebesine ulaşmış her kitap —ki bunların tirajları bazen bir milyonu da aşmaktadır— aslında sinema sanayiinin bir yan ürünü niteliğini taşımaktadır. Artık **best - seller**' ler filim ve TV dizilerini izliyorlar, best - seller olmuş bir kitabın filme çekilmesi dönemi gerilerde kaldı. Fakat sinema sanayii de kendisini, konuların belirlenmesinde olduğu kadar dağıtım şebekeleri üzerinde de denetleyici bir baskı gücü durumuna gelmiş olan piyasa koşullarına kaptırıverdi. Böylece 1977 yılı Ocak ayında Columbia şirketi «Üretimin dünya çapında dağılması çabalarını en yüksek düzeye çıkartma» niyetini beyan ediyordu. Sonuçta ne oldu? Bu büyük karardan sonra yapılan ilk film «The Deep» (**Diptekiler**) büyük «sükse» yapan «Jaws»ın (**Denizin Dişleri**) cılız bir kopyasıydı. Anlaşılan, dağılımın en yüksek düzeye çıkarılması formülü «filmin konusuyla reklam desteği arasında daha işlevsel ilişkiler»in aranıp bulunmasında yatmaktadır. Yani alışılagelmiş, geleneksel reklam yollarıyla yetinmek yerine filmin konusuyla reklama yarayabilecek her türlü ürün arasında bir bağlantı yolunu kurmak. Örneğin söz konusu The Deep filmi için yüzme havuzlarını, su geçirmez saatleri, deniz altı fotoğraf makinelerini, balık avı takımlarını ve her türlü deniz malzemesini rek lam malzemesi olarak kullanmak. Böylece hayal ürünüyle, gerçeği ayıran zayıf alan da yok olmaya yüz tutacak...

1850 yıllarında Marx, egemen fikirlerin giderek daha da soyutlaşacaklarını ve bu soyutlaşmanın da burjuvazinin kendi çıkarlarını yansıtan fikirlerini diğer sınıflar için de geçerli, evrensel fikirler olarak kabul ettirmek için kaçınılmaz bir koşul olduğunu belirtiyordu. Eğer ideolojik yapıyı yüzeysel bir gözlemle kavramaya çalışırsak, egemen ideolojinin Marx'ın belirttiğinin tersine giderek somutlaştığını söyleyebiliriz.

Ekranlarımızda, kitaplarımızda gizli kapıların arkası boy gösteriyor ve ekrandakiler çemberleri kırarak dünyanın maddî bileşimlerini oluşturmak için aramıza katılıyorlar. Peki ne oluyor? Kapitalist bir gerçekliğe doğru mu gidiliyor? Hayır. Çünkü egemen ideolojinin bütün bu ürünlerinde, Marx'ın vurguladığı gizemlemeler (mystifications) etkilerinden hiç bir şey kaybetmiş değillerdir. Belki günlük yaşantımıza girmiş olabilirler ancak özel mülkiyetin doğasından nasıl çıktıkları konusunda hiç bir şey kavratmadıklarından soyut olmaya devam ederler. Eskiden sadece ekranlarımızda sey rettiklerimizin şimdi her yerde karşımıza dikilmeleri sokakta yanı başımızda geziyor olmaları kapitalist üretim ilişkisinin geçerli olduğu toplumun hiç bir gerçeğini kavratmaz ancak ve ancak şeylerin ve metanın bazı esrarlı özellikleri taşıdıkları yolundaki hayalleri pekiştirmeye yarar. Yabancılaşmayı ve meta fetişizmini besler.

Bu durumda emperyalizmin kültürel projesi bir «tıka basa doldurma» girişimi görünümünü taşımaktadır. İletişimler, iletişimlere enjekte ediliyor, ya da daha doğrusu karşılıklı olarak birbirlerine enjekte edilmektedirler (imparatorluğun odak noktasında ve tüm ara halkalàrda) öyle ki tekrar çemberlerini sonsuza dek tekrarlayabilsinler.

sınıflı bir toplumda egitim, ancak dar anlamda faydacı olabilir

BİR SÖYLEŞİ

● Parti, yeni eğitim reformunun (Fontanet reformu) oldukça ayrıntılı bir tahlilini yaptı. Partinin, reforma karşı tavrının toptan bir reddetme değil bazı olumlu yanların dikkate alınması gerektiği doğrultusunda bir değerlendirme yaptığı düşünüldü...

— «Ayrıntılı» deyimi doğru değildir. Bu konuda bay Fontanet'le (1) de bir çatışmam olduğunu hatırlıyorum. Eğitimdeki eşitsizlik ilkede —pekiştirildiği demesek bile— korunduğu bir anda sözde pedagojik kılıfların ya da zorunlu erdemli çağdaşlaştırılmaların yararsızlığını açıkladım

● Oysa, bazı konularda-örneğin ilköğrenimdeki sınav mekanizmasının kaldırılması gibi-reformun doğru yolda adım attığını düşündüğünüz sanılmıştı.

— Diğer mücadele alanları için geçerli olan olgu okul reformları için de geçerlidir. Verilen haklar arasında bazen öyle haklar vardır ki bunlar, aslında taleplerin zorunluluğu karşısında iktidarın bir adım geri çekilmesinin ifadesidir. Bu tür durumlar ortaya çıktığında özellikle vurguluyoruz. Ancak iktidarın genel siyasetinden ayrılamayacak olan reformun temel karakterini de teşhir ediyoruz. Örneğin, son dönemdeki tüm eğitim reformlarının hareket noktası olduğu anlaşılan, Cumhurbaşkanı tarafından kullanılan «asgari bilgi garantisi» kavramına karşı çıkıyoruz ve geniş kapsamlı temel bilgiyi savunuyoruz.

● Bu «geniş kapsamlı temel bilgi» neyi içerecektir? Hangi tip kültürü aktaracaktır?

— Bir örnekle açıklayacağım. Zorunlu uzmanlaşmanın geliştirilmesi üzerinde ısrarla durulmaktadır. Aslında bu insana ancak yaşamında hangi işi —mesleği— yapacağını öğretmekle sınırlanmış eğitimin dar faydacılığından başka bir şey değildir. Oysa insanın temel bilgileri, boyutlu bir genel kültürü ve bunun yanı sıra yaşamı boyunca öğrenme yeteneğini edinmesi bir gerekliliktir. Var olan akım çift yönlüdür, çağdaş dünyamızda giderek büyüyen, bilimsel ve teknolojik devrimle daha da pekişen çift yönlü bir zorunluluk söz konusudur: birçok bilim kolunun bir arada geliştirilmesi zorunluluğunu içeren geniş ufuklu bir genel kültürün, olayların bütünsel kavrayışıyla ve uzmanlaşmayla (sınırlı, dar bir alandaki yoğunlaşma) bağdaştırılması. Bu iki zorunluluk bir birini yok eden cinsten midir? Hiç sanmıyoruz.

● Bu tür bir yaklaşım, Fransız eğitimini sık sık suçladıkları gibi bir ansiklopedicilliğe varma tehlikesini taşımıyor mu?

— Söz konusu olan, birbiri üstüne yığılan bilgilerin biriktirilmesi değil, bilgiyle birlikte yöntemin de edinilmesidir. Kültür insan için, meslekleri ne olursa olsun zaman ve mekân içinde diğer insanlarla tümüyle dayanışma içinde hissetmesi için bir araçtır. Bizim bugünkü eğitimde eleştirdiğimiz, öncelikle dar faydacılığıdır. Kapitalizmin egemen liği altındaki sınıflı bir toplum, ihtiyaç duyduğu vasıflı işçi, teknisyen ve mühendis miktarını yetiştirir. Ayrıca gene ihtiyaç duyduğu işsizler miktarını da eğitimsiz bırakır.

● Bir pedagojik tartışma, özellikle eğitimin içeriği üzerinde ısrarla duranlarla, eğitim yöntemleri ve ilişkileri üzerinde duranları karşı karşıya getirmektedir. Fransız Komünist Partisinin birinci grup arasında yer almış olduğu görülmektedir. Bu eğitimin çok «bilimsel» bir kavranışı mıdır?..

— Bu iki görüşü bu şekilde karşılaştırmak biraz fazla şematik bir yaklaşım olurdu, yani hatalı. Dünyanın materyalist kavranması, bizi bilgileri —yöntem, eğitim ve ilişkileri— ve kişiliğin gelişimini birbirlerinden ayrı ve karşıt durumda ele almamaya yöneltir. Bir kültür bütünlüğü var olduğu gibi, zorunlu olarak insanın zihinsel, fiziksel, estetik, ahlâkî, toplumsal ve ekonomik eğitiminde de aynı bütünlük söz konusudur. Bizce eğitim, konuyu ve yöntemi kopmaz bir bütün olarak aktarmalıdır.

● Parti çok kez aşırı radikal saydığı tavırlara karşı çıktığı gibi bazı yeni eğitim yöntemlerine karşı da temkinli davranmıştır,

— Görüşlerimizin bazen yanlış biçimde yorumlandığını sanıyorum. Ancak eğitimin tek başına devrimci bir öge olduğuna inanmıyoruz ve yalnızca eğitim yoluyla Fransa'da devrim yapabileceğimizi ya da dünyayı değiştirebileceğimizi düşünmüyoruz. Eğitimin ve kişiliğin gelişiminin değiştirilecek dünyanın temel ögelerinden olduğunu düşünüyoruz. Bu durumda ancak, pedagojiye olağanüstü erdemler yükleyen görüşlere karşı çıktığımız ortadadır.

● Kültürü iletmek ve nesilden nesile aktarmak için okula güveniyorsunuz...

— İvan İllich'in teorilerini paylaşmıyoruz. Bize göre okul gereklidir. Okul kavramını kökünden değiştirmek, içeriğini, yapısını, yöntemlerini yeniden düzenlemek gerekse bile bilgilerin elde edilmesi ve bilim dallarının gelişimi için gereklidir.

● Partinin okul üzerindeki yazıları, ya da ortak program incelendiğinde okulun tümüyle değiştirilmiş bir biçimi değil, mevcut sistemin düzeltilmiş bir biçiminin önerildiği izlenimi doğuyor.

— (...) Hedefimizin, bütünsel insanı yaratmak olduğunu belirttiğimiz zaman bu sadece güzel bir söz değildir. Bu, sermaye toplumunun faydacı okul anlayışına tümüyle karşı olan bir okul anlayışıdır. Ortak programın uygulanmasında, okulun temel demokratik reformu, toplumun yapısına kadar inen geniş ekonomik ve toplumsal değişim çerçevesi için de yer alacağından toplumun değişiminde katkıda bulunacaktır.

● Okulun içinde bulunduğu güçlükler yalnızca kapitalizmin geçirdiği bunalımın sonuçları mı, yoksa okula özgü bir bunalım da var mı?

— Okulun ve eğitimin özgüllüğü vardır ve geçtiği dar boğazın da toplumun genel bunalımından farklı bazı özellikleri taşıması bundandır. Ancak okul bunalımının temel nedenleri, toplum bunalımının nedenleridir.

● Okulun, dünyanın her tarafında, bazı güçlükler içinde olduğu biliniyor. Rejim farklarına rağmen bu bunalımlar arasında ortak noktaların bulunduğu düşüncesinde misiniz? Örneğin fırsat eşitliğini gerçekleştirmek ya da gençlerin okul karşısındaki tepkileri konusunda.

— Öncelikle farklılıkları belirleyen öğeleri gözden geçirmek gerektiği kanısındayım. Örneğin

(*) Bu söyleşi Fransız Komünist Partisi ve L'Humanité gazetesi yöneticilerinden Roland Leroy ile şubat 1975'de yapılmıştır. Monde de l'education'un 3. sayısında yayınlanan söyleşi çağdaş eğitim sorunlarına Marksist bir yaklaşım örneği olması açısından önem taşımaktadır.

okul ile iş alanları arasındaki ilişkileri ele alalım. Kapitalist ülkelerde hedeflenen, eğitimi sermayenin ihtiyaçlarına alabildiğine bağımlı kılmaktır. Kapitalist toplumun genel süreci için de bu yöneliş, üniversitelerin sorumluluğunu hatta mülkiyetini devletten sanayiye ve büyük sermayeye devretmeye kadar varmıştır. Bilimsel araştırmalar büyük tekellerin doğrudan denetimine teslim edilmektedir. Sosyalist ülkelerde ise iş alanlarıyla eğitim arasında kurulmuş olan ilişkinin koşulları ve doğası tümüyle farklıdır. Örneğin bizim Fransa için önerdiğimiz şudur: Ekonomik ve toplumsal değişikliklere bağlı olarak eğitimle üretimin yeniden bağdaştırılması. Öğrenim ve meslek eğitimi, ekonomiyle millî eğitim arasında iş birliğini gerektirir. Lise düzeyine gelmiş gençlerin teknolojik ve meslekî eğitimlerinin bir bölümü işyerleri içinde millî eğitimin ve sendikaların denetimi altında organize edilecektir. Millileştirmelerin yaygınlaşması ve demokratikleşmesi eğitim ile üretim arasında kurulmuş olan ilişkilerin niteliğini değiştirecektir. Ayrıca, özel ve kamu görevlilerinin millî eğitim tarafından aldıkları diploma ve uzmanlık belgelerine bir geçerlilik süresi tanınıp uygulanacaktır.

● Günümüz ekonomik koşulları içinde birbirinin peşi sıra gelecek eğitim ve çalışma dönemleri konusunda olumlu bir yaklaşımınız olabilir mi?

— Bu tür deneylere girişmenin mümkün olabileceğini ancak risk leri de bulunduğunun unutulmaması gerektiği kanısındayız. Bu ya da şu yöntemin denenmesi, bu ya da şu değişikliğin uygulanması eğitimin genel gelişimini hızlandıracağı gibi yeni çatışma alanlarını da doğurur.

● Okul dışında yeni eğitim formülleri üzerinde araştırmaların, çalışmaların yapılması gerektiğini düşünmüyor musunuz?

— Eğitimin çağdaş koşullara yeniden uygulanması gerekliliği apaçıktır. Tabii ki öğrenim süresini insanın ömrünün sonuna dek uzatamayız. Ancak okula ilk temel eğitimi verebilecek kadar zaman da tanımamız gerekir. Oysa son dönemlerde bütün bu sorunlar eğitimin «okulsuzlaştırılması»nın doğrulanmasında bahane olarak kullanılıyor.

● Hükümette eğitimi okuldan tümüyle bağımsız kılma, okulu yıkma eğilimi ve arzusu olduğunu mu düşünüyorsunuz?

— Okulun gerekliliğini bir ka-lemde inkâr eden İvan İllich'in teorilerine benzer teorilere karşı bir ilgi ve teşvik vardır.

● İvan İllich Milli Eğitim Bakanı değil ki...

— «Teşvik»ten söz ettim... Okulun sözde bir çağdaşlaştırılmasını ya da yeniden uyarlanmasını bahane edip okulun asıl hedeflerini sınırlandırmak istiyorlar.

● Yüksek görevli eğitmenler arasında parti üyeleri de bulunuyor.

— Parti üyeleri her türlü sorumlulukları yüklenebilirler. Tabii ki komünist öğretmenler de olacaktır. (...) Eğitimci sınıf mücadelesi içinde önemli bir yerde bulunmaktadır, tıpkı öğrenciler ve tüm aydınlar gibi. Sayısal önemleri bir yana, yaşamları toplumsal çelişkilerin ve ekonomik sömürü sonuçlarının baskısı altında biçimlenme olanağına sahiptir. Eğitimci olarak, çıkarları, devrimci işçi sınıfının mücadelesiyle bağdaşır. Toplumun değiştirilmesi eğitimcilerin rollerini azaltmayacak, tam aksine da ha gerçek, daha dolaysız ve en önemlisi yaratıcı ve üretken bir görev verecektir.

● Eğitimde Marksizmin yeri ve önemi nedir?

— Bizim için Marksizm toplum gerçeğini kavramanın bilimsel yöntemidir. Ayrıca dünyaya bakış ve onu kavrayış biçimimizdir. Marksizm yaşadığımız dünyanın tüm alanlarında giderek yayılmaktadır, ancak eğitimde gereken yaygınlığa henüz erişmediği kanısındayız. Eğitimde de Marksist yaklaşımın gerçek yerini bulacağını umuyoruz.

● Pluralism taraftarı mısınız?

— Daha önce açık açık belirttik, söz konusu olan Marksizmi bir devlet felsefesi haline getirmek değildir. Marksizm diğer ideolojilerle sürekli olarak yoğun bir karşılaşmaya gerek duymaktadır. Resmi bir ideolojiye karşı oluşumuz ne eklektik bir terk etmeden ne de oportünist bir açık gönüllülükten ileri geliyor, asıl neden fikirlerin karşılıklı çatışmasıyla Marksizmin doğrulandığı ve geliştiği düşüncesidir.

● Projelerinizde «Toplumsal ve ahlaki eğitim» üzerinde duruyorsunuz. Bundan anladığınız nedir?

— Aslında okul her zaman egemen sınıfın ideoloik, siyasal ve toplumsal ihtiyaçlarına sıkı sıkıya bağlı bir ahlâk ve toplumsal kavrayışı taşımıştır. Milli Eğitim Bakanlarının öğretmenlere gönderdiği açık mektuplara bir göz atmak yeterlidir... Okulun hedefi işçiyi, kişiyi ve toplumsal insanı oluşturmaktır dediğimiz zaman bu, bireylere sağlıklı toplumsal ilişkiler kurma yeteneğini verecek bir eğitimin uygulanacağı anlamına gelir.

● Bu anlayış «burjuva» ahlâk anlayışından nasıl bir farklılık taşımaktadır.

— Marksist ahlâk anlayışının çağımızda ahlâkî değerleri evrenselleştirebilen tek anlayış oluşu en temel farklılıktır. Bu, insani davranışı çağın toplumsal hareketine ve toplumun değiştirilmesine bağdaştıran tek anlayıştır. Bu açıdan hastalıklı olmayan bir kişiliğin gelişmesine elvermektedir. Marksist ahlâk, bir insan davranışları listesi değildir. İnsanı «toplumsal» bir varlık durumuna getiren bir ahlâk anlayışı vardır. Ve bu anlayış bir yandan da, egemen ideoloji tarafından kenara atılmış değerlerin devrimci sınıf tarafından tekrar ele geçirilmesini içermektedir.

● «Yeniden ele geçirilecek» bir mirasın var olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?

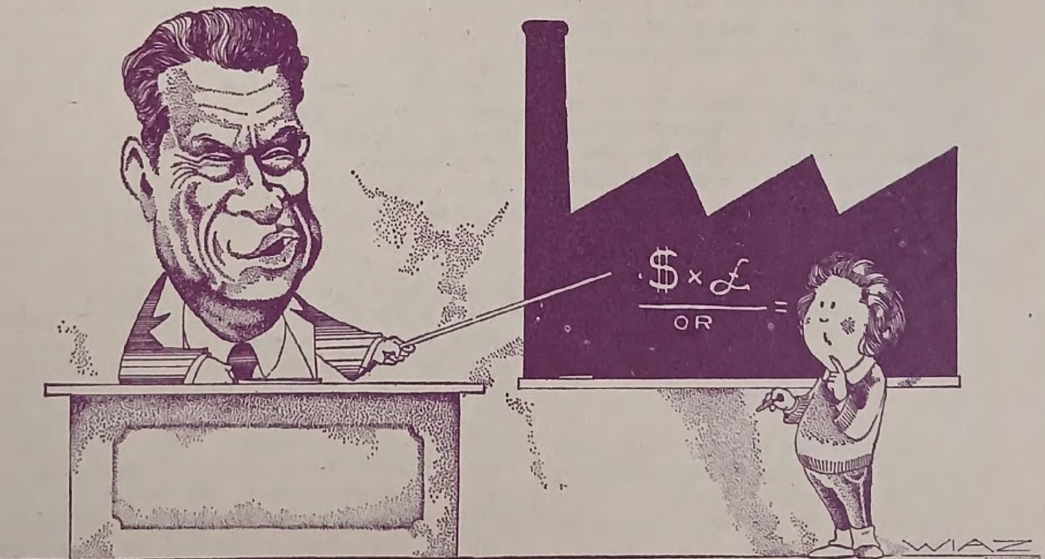
— Burjuvazi yükselişini ve iktidarın fethini bazı ahlâkî değerlere dayandırdı. Zamanla bu değerler iktidar olmayı bile frenler duruma geldiler. Bu yüzden ayak bağı olan değerleri kenara atmaya başladı. «Burjuva ahlâkı»nı belirleyen, onun parantez içinde tutulmasıdır. Bu ahlâk toplum tarafından teşhir edildi ve yalanlandı.

● Sol bir hükümette, millî eğitim, bir komüniste verilebilecek bir bakanlık mıdır?

— (...) Komünistler ister millî eğitimde olsun, ister diğer alanlarda her yerde sorumlulukları üstlenmeye hazırdırlar.

---

(1) Joseph Fontanet: Temmuz 1972'den Mayıs 1974'e kadar değişen üç ayrı hükümetin eğitim bakanı. Mayıs 1968'den sonraki hükümette eğitim bakanı olan ve gericilik örneği olarak nitelendirilen Edgar Faure'nin reformundan sonra daha ılımlı sayılabilen bir eğitim reformunu hazırlamıştır. Fransız eğitim sisteminde son olarak tepkilere yol açan, halen bakan olan René Haby reformu uygulanmıştır. Söz konusu reformla eğitimin eleyici mekanizması daha ilkokul sıralarında köklü ve kesin bir biçimde yerleştirilmiştir.

Kapitalist toplumda eğitim büyük sermayenin sorumluluğuna hatta mülkiyetine devredilmiştir.

Bu yazı 23-30 Nisan 1971 tarihleri arasında Küba'da yapılan «I. Ulusal Eğitim ve Kültür Kongresi»ne sunulan tebliğin kültürle ilgili son 5 maddelik bölümüdür.

devrimci mücadele, siyasal ve ideolojik cephede de verilmelidir

Kültür, kendini doğuran ortama etki yapar ve kapitalist sömürüyle sömürgeciliğin yüzyıllarca süren baskısının kurbanı olan halkların savaşlarında saf tutar.

Kültür de, aynı eğitim gibi, ne politikanın dışındadır ne tarafsızdır ne de böyle kalabilir, çünkü toplumsal, tarihsel bir olgudur kültür ve tarih boyunca sosyal sınıfların gereksinmeleri, savaşımları, çıkarlarıyla biçimlenir. Politika dışı kalmak, gerek kültür anlayışı gerek kültür ifadesinde yüzkızartıcı, karşı devrimci bir tavırdır.

Burjuvazi, kendi sınıfına, kendi rejimine özgü kültür öğelerinin ortadan kaldırılmasının, kültürün kendisinin yokolması anlamına geleceğini düşünür.

Devrimci savaşımdan doğan kültür, işçi sınıfı ve çalışan halkın ele geçirdiği alanlardan biridir; bu kazanç ona, kültür mirasında, en değerli olan ve yüzyıllar boyu süren sömürü sırasında yoksun bırakıldığı yanı geliştirmesini sağlar.

Devrimci aydının çabası, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde halen ayakta duran eski toplumun kalıntılarını ortadan kaldırmaya yönelik olmalıdır.

2

İnsanın çok yönlü eğitilmesi, ondaki toplumun destekleyebileceği bütün yetilerin geliştirilmesini gerektirir. Komünist toplum insanın çok yönlü gelişmesine hiç bir şekilde karşı değildir.

Eğitim, bütün sanatsal ve yazınsal etkinliklerde bulunmayı da varsayar.

Sosyalist okul, toplumun öteki örgütlü güçleriyle birlikte, insanın çok yönlü eğitiminde başlıca etkendir. Sanatsal etkinlik daha ilkokul yıllarından başlayarak, eğitimin temel öğelerinden birini meydana getirir.

Bizim, insanın çok yönlü eğitilmesi anlayışımıza göre eğitim, bilimsel ve teknik, siyasal ve ideolojik, bedensel, törel ve estetik olmalıdır.

3

Sömürge dönemindeki zorbaca baskılara rağmen, Afrika'ya ait unsurlar gelip İspanyol unsurlara eklendi, Küba kültürünün temelleri böyle atıldı.

Geçen yüzyılın ilk on, yirmi yılı içinde ulusal benliğimiz oluşmaya, kendini sanat ve yazında duyurmaya başladı.

Halkımızın bağımsızlık savaşımı ulusal kültürü kemikleştirdi, ulusal kültürümüz kendi belirleyici niteliklerine sahipti, aynı zamanda evrensel kültür öğelerini de özümlemişti.

Jose Marti'nin yaşamı ve yapıtı, Küba kültürüne ve aydın kişinin ülkesinin, halkının davasına kendini koşulsuz adamasına en iyi örnektir. Profesyonel devrimciler, sanatçılar, yazarlar, **mambi** ordusu saflarında, köylülerin, devrimin özgürlüğe kavuşturduğu eski zenci kölelerin, zanaatçıların, kentlerde çalışanların yanına düştüler.

Ulusal nitelikte bir kültür yaratan devrimci düşünce akımlarının karşısında devrin karşı devrimci siyasal eğilimlerini dile getiren bir akım vardı: ilhak yanlıları, reformistler, otonomistler, 1901 Platt Antlaşması yanlıları, sahte-cumhuriyet yönetiminde ceplerini doldurdular.

1898 yanki müdahalesi, Marti'nin savunduğu ve yönettiği, yurtsever anti emperyalist halk devrimine son verdi. Bundan böyle, Amerikan emperyalizmi ekonomi, politika ve kültür alanındaki yeni-sömürgeci programını zorbaca uygulamaya koyuldu.

Yeni sömürgeci döneminin Küba için anlamı, yanki tekellerinin ulusal zenginlikleri istiflemesi, yeni metropolun amaçlarına en uygun olan politikanın kabul edilmesi, halka karşı girişilen baskılar ve ulusal kültürü boğmayı hedef alan bir planın uygulamaya konulmasıydı.

Emperyalistler ulusal kültürün her türlü ifade biçimlerini hor gördüler, bize, kendimize özgü bir kültür geleneğimiz olmadığını yutturmaya kalkıştılar.

Yeniden yazdıkları okul kitaplarıyla tarihimizi tahrif ettiler. Kitle iletişim araçlarını denetimleri altına aldılar, halkımızı gülünç duruma düşürdüler, «Amerikan usulü yaşama» modasına uygun kalıplar getirdiler, halkın beğenisini sömürgeleştirerek bir toplu uyutma kampanyası açtılar.

Egemen olan emperyalizm, sömürge dönemindeki bozuklukları sürdürdü, kalkınmayı köstekledi, ülkeye alabildiğine aşağı düzeyde bir eğitim, okuma ve yazması olmayan bir milyon yetişkin, ticarileştirilmiş ve her türlü ayırıma açık bir öğretim bıraktı.

İşçi sınıfı, köylüler, öğrenciler ve dürüst aydınlar, yurtseverlik geleneğimize sadık kaldılar, mücadeleci bir kafayla bu duruma karşı çıktılar.

Yeni tarihsel aşamada, Küba'nın ileri gelen aydınları gerçek kültür mirasımızı koruma yolunda, emperyalizmin kuşatmasını yarmayı bilmişlerdir.

4

Devrimin zaferi, kapitalist toplumun yazar ve sanatçılar üzerindeki hırpalayıcı etkisi de kalktığından, onlara son derece elverişli koşullar getirerek hedeflerine yönelmelerini sağladı.

Okuma yazma seferberliği, öğretimin ve kitle iletişim araçlarının devletleştirilmesi, burs programları, kültür kurumları açılması, bu değişimin temellerini meydana getirdi. Halk, kitaba, tiyatroya, sinemaya, sanata susamıştı.

Küba devrimi daha başından, bütün dünya halklarının ve önde gelen yabancı ülke aydınlarının desteğini kazandı. Bununla beraber, devrimin haklı davasını dürüstlükle savunanların arasına, kapitalist dünyanın küçük burjuva aydınları sızdı, kendilerini solda gösteren bu kişilerin amacı azgelişmiş ülke halklarının gözüne girmek için devrimden yararlanmaktı. Bu oportünistler bozgunca düşüncelerini bize aşılamaya, bize yaşama biçimlerini ve beğenilerini zorla benimsetmeye kalktılar, hatta devrimi yargılayacak kadar ileri bile gittiler.

Bu kişiler bize yeni bir sömürgeciliği benimsetmek için baskı yapmaya yeltendiler. Batı dünyasının başkentlerinden doğru bize siyasal ve kültürel ilkeler aşılayacaklarını ileri sürüyorlar.

Bu kişiler ülkemizde, kendi düşüncelerini yansıtmayı iş edinen bir küçük sömürgeleşmiş beyin takımı buldular.

Halkımızın yüz yılı aşkın bir savaşım sonunda silkip attığı zincirleri toparladılar. Bu yüzden en derin nefretimizi haketmişlerdir. Eğitim ve öteki sosyal etkinlik dallarındaki işçiler, kitle örgütlerimizin ve işçi hareketi

mizin güçlendirme sürecinde bu nefretlerini açığa vurdular. Halkımızı gözden düşürmeye ve gençliğimizin kafasını çelmeye çabaladıkları bozguncu düşüncelerini ortaya seren işçiler olmuştur.

Halk, kültürü her zaman savunmasını bilmiştir. Sanatçı ve yazarlarımızın çoğu, en yetenekli aydınlarımız halkın yanından ayrılmamışlardır. Etkinlikleri, şu son yıllarda, bu engelleyici ve sömürgeci akım tarafından bir ölçüde gedikler almıştır.

5

Ülkemiz abluka altındadır.

Sosyalizmi, dünya emperyalizminin sadece iki adım ötesinde yükseltiyoruz; üzerinde bulunduğumuz kara parçası daha dün emperyalizmin çiftliğiydi, emperyalizm yasa demekti burada.

Yanki emperyalizminin Küba'ya karşı askeri saldırı tehdidi, basit bir spekülasyon değil devrimci sürecimizin başından beri süregelen bir tehlikedir.

Halkımız emperyalizme karşı savaşmakta, sosyalizmi bütün cephelerde yükseltmektedir.

Sanat, devrimin bir silahı, halkımızın mücadeleci kafasının bir ürünü, düşman sızmalarına karşı elimizde bir araçtır.

Kendi başına sosyalist devrim, Küba kültürünün en yüksek düzeyde dilegelişidir, işte bu yadsınmaz gerçekten hareket ederek onu savunmaya ve en geniş ölçüde geliştirmeye hazırız.

Sanat ve yazınımız gençliği devrimci bir anlayışla eğitmek için değerli birer araçtırlar, bu anlayışın içinde burjuva kültürüne özgü bencilliğin ve sapmaların yeri yoktur.

Kolektivist toplumda kültür kitlelerin malıdır, bir seçkinler tabakasının tekeline giremez, ne bir azınlığa bağışlanan bir haz ne de birtakım köksüz kişilerin simgesi olabilir.

Gerçek deha kitlelerden çıkar, kapalı topluluklardan ya da halkdan kopmuş bireylerden değil. Ayrıcalıklı bir sınıfın tekeline verilmiş kültür birkaç bireyi sivriltmekten başka bir işe yaramamıştır. Fakat bu kültüre özgü bir nitelik değildir, toplumun tarih öncesine ait bir hastalık belirtisidir.

Gerçek insanlık tarihinde, yani devrimci savaş ve iktidarın ele geçirilmesiyle başlayan tarihte sürükleyici güç kitlelerdir. Kişinin insancıl, siyasal ve ideolojik nitelikleri ancak o zaman önem kazanır.

Özgürlüğüne kavuşmuş, yabancılaşmadan kurtulmuş, geleceğinin sahibi insan, tek bir etkinlikle yetinmeye zorunlu bırakılmayacaktır artık.

Kitlelerin zekâsı, kültürün sağladığı bütün yaratım olanaklarından yararlanmasını bilir, birey o zaman kendini tam olarak gerçekleştirebilir.

Öğretmenler, teknik elemanlar, bilim işçileri, öğrenciler, işçiler düşüncelerini yazında ya da başka alanlarda dile getirebilir, sanatsal ve yazınsal yetilerini geliştirebilirler.

Genç yazar ve sanatçıların ideolojik eğitimi devrim için önde gelen bir uğraşıdır. Bizim görevimiz onlara sanatlarında teknik ustalık kazandırmanın yanı sıra, marksist-leninist ilkeleri, devrimle gelen düşünceleri aşılamaktır.

Devrim, sanat ve yazını, burjuva toplumuna egemen olan arz ve talep mekanizmasından kurtarır. Sanat ve yazın bir meta olmaktan çıkar, kültürün görünümlerinde bir anlatım ve bir estetik araştırma aracı olur, temelinde ise sağlam bir ideolojiyle birlikte yüksek düzeyli bir teknik ustalık yatar.

Devrim sırasında sanatın kökü ulusallığımızda olacak fakat aynı zamanda enternasyonalist nitelikte de olacaktır. Emperyalizmin boğmağa çalıştığı Latin Amerika'nın, Asya ve Afrika'nın gerçek otantik kültürlerini destekliyeceğiz.

Sahte Latin Amerikalı yazarları mahkûm ediyoruz, bunlar, halklarının acılarını dile getiren yapıtlarının kendilerine sağladığı ilk başarılardan sonra ülkeleriyle bağlarını kopardılar, batı Avrupa ve Amerika'nın kokuşmuş ve çökmüş toplumlarının başkentlerine sığındılar emperyalist Amerikan kültürünün birer ajanı oldular.

Paris, Londra, Roma, Batı Berlin, Newyork, bu gösteriş budalalarının kabullendiklerini ve yaymaya çalıştıkları kültür kolonyalizminin biçimlendirdiği saçmalıklarına, tereddüt ve çelişkilerine verimli bir alan sundu. Devrimci halklar, ancak vatan hainlerinin ve düşmana satılmışların hakkettiği nefreti bunların yüzüne çalacaktır.

Bu konuda, Havana Kültür Kongresinde bir üyenin söylediklerini hatırlatmak yerinde olacaktır: «Biz batılılar öylesine bulaşıcı bir hastalığa tutulmuşuz ki, sorumluluğunun bilincinde olan aydın kişi, bu ağların içine hepten düşmemiş bir ülkeden herhangi bir kişiye: 'Koru kendini benden, koru kendini söylediklerimden, bana ait her şeyden kendini koru. Bulaşıcı bir hastalığa yakalanmışım ben. Tek kurtuluş yolum hastalığımı bilmem, çünkü en ağır hasta, hastalığını bilmeyendir'. Bizim hastalığımız bilinçlerin sömürgeleştirilmesidir. Bu hastalık bize, kapitalizmin, sultası altındaki halklara karşı açtığı uzun psikolojik savaş sırasında bulaşmıştır.»

Sömürgeleştirilmiş ve sömürülmekte olan dünya ülkelerinin halkları, sırası geldiğinde izlenecek yolu seçmekte duraksamayacaklardır.

Halklar, yalnız tekellerin ekonomik baskısına karşı savaşım vermekle yetinmemeli, aynı zamanda yeni sömürgeci kültür düşünce ve modellerini de reddetmelidirler. Emperyalizm sözkonusu halklara karşı kültür soykırımı uygulamıştır, ulusal değerlerini, dillerini soysuzlaştırmaya yeltenmiştir. Bu girişim üç kıtada birden ortak özellikler göstermiş, Vietnam, Laos ve Kamboçya'da ise görülmedik bir zorbalığa dönüşmüştür.

Başka bir deyişle, ekonomi cephesinde olduğu kadar siyasal ve ideolojik cephelerde de bir ölüm kalım savaşı verilmelidir.

Emperyalizmin bilinçli müttefikleri, metropollerinden kalkarak, az gelişmiş ülke halkları üzerinde etki kurmaya, onları yeni kültür sömürgeciliğinin sultası altına almaya uğraşıyor. Sömürülen ülkeler bu gerçeğin karşısına dikilmek zorunda kalmıştır.

Düşünce ve estetik alanlarındaki her türlü sömürgeleştirme girişimine karşı savaş veriyoruz. Halklarımızı hor gören toplumların sahte değerlerine hiç bir saygı duymayız.

Kendini solda gösteren burjuva aydınları mafyasının, toplumun eleştirel bilinci olma iddialarını reddederiz. Toplumun eleştirel bilinci, halkın kendisinden ve en ön safta ise işçi sınıfından başkası olamaz, işçi sınıfı, tarihsel deneyimi, devrimci ideolojisi ile devrimin oluşumlarını kavrama ve yargılamada daha yetkilidir.

Aydının durumu kendisine hiç bir ayrıcalık vermez: bu eleştiriye halkla birlikte ve halkın bağrında katılma sorumluluğundan başka. Bunun için de halkın dileklerini hedeflerini, özverisini, geçirdiği sınavları paylaşmalıdır onunla. Savaş alanından kaçıp, latin Amerika halklarımızı yazınsal yaratı teması olarak kullanan, onları burjuva salonlarının, emperyalizmin yayınevlerinin gözdesi haline getirenler, Lenin'in sözünü ettiği köhneleşmiş «senyör şirretliğiyle» mutlak eleştirici rolünü kimseye kaptırmayanlar, karşımıza devrimi yargılamaya çıkamazlar. Yargılanacak birisi varsa o da kendileri, yargıç da terkettikleri halklarıdır. Halk bunları gündelik yaratım uğraşısı ve savaşım görevinde yerini almak üzere kendi yanında kalan, kendisiyle birlikte her türlü tehlikeye göğüs geren, gerçek devrimci aydınlardan ayırmasını bilir. Sözünü ettiğim aydınlar, Marti ve Che gibi, gerektiğinde «düşünce siperlerini» terkedip, «kavga siperlerine» geçmesini bilmişlerdir.

Kültür anlatımı biçimlerimiz, ulusal özgürlükleri ve sosyalizm uğruna dövüşen halkların mücadelesine ortaktır.

Emperyalizmin, aralarında pornografinin de yer aldığı ve kendi çöküşünün kuşku götürmez bir kanıtını oluşturan en başarılı sanat anlatımları diye göstermek istediği zırvalıklarla uzlaşmayız.

Yeni toplum kapitalizmin çirkefini kendisine baş tacı etmeyecektir. Sosyalizm, Roma imparatorluğunun çöküşünü kendine hareket noktası olarak alamaz. Sanatsal yapıtlarımız, insanın kültür düzeyini yükseltecek, duygularına seslenecek, kolektivist bir bilinç yaratacak, yabancı şaşırtmacılığının her biçimine karşı bir set çekecektir.

Emperyalizm, bozgunculuğun, çürümenin, kötülüğün tohumlarını atmak için her aracı denerken, bizler, radyoyu, televizyonu, sinemayı ve basını emperyalistlerin ideolojik sızmalarına karşı aşılmaz kılmaya çaba gösteriyoruz.

Namussuzlar Küba'ya karşı olacaktır. Gerçekten dürüst ve devrimci aydınlar tavrımızın doğruluğunu anlayacaklardır. Bu halk, Giron'un, Ekim buhranının halkıdır, bu halk, emperyalizme sadece 90 mil uzakta, devrimine sahip çıkmış, çıkmakta ve gelecekte de sahip çıkacaktır.

Batı Avrupa'da, soldaki aydınlar olarak geçinen bir sürü sahte devrımci yazar, bütün bunlara rağmen sosyalizme karşı tavır alırlar. Marksist geçinirler ama sosyalizme karşıdırlar; bağımsızlık savaşlarını desteklediklerini söylerler ama Amerikan emperyalizminin arka çıktığı İsrail'in Arap halklarına karşı giriştikleri saldırıyı desteklerler, İsrail tarafını tutarlar; sol tavrı bir meta haline getirmiştir bunlar. Fakat maskelerinin düşmesi yakındır.

Artık halkların geleceğiyle oynamanın zamanı geçmiştir. Kuşatım altındaki bölgemizden, halklarımıza; kültür sömürgeleştirilmesine karşı bağımsızlık haykırışlarını yükseltmelerini istiyoruz.

Bu kongre, bu gün de güncelliğini koruyan Marti'nin şu sözlerini yürekten benimser:

Bırakın monarşinin ozanları, devrimin yağız atları geçerken paramparça ettikleri kralların heykelleri üzerinde ağlaşsınlar; cumhuriyetçi ozanlar cumhuriyetlerinin sarsılan temelleri üzerinde ağlaşsınlar; antik halkların şairleri kırılmış asalar, yıkılmış anıtlar, yitip gitmiş erdemleriyle umutsuzluklarıyla ağlaşsınlar; kölelikten kurtulmasını bilmeme suçunun cezası daha yıllarca köle kalınarak ödenir. Bizim ise ölümsüzleştirilecek kadınlı erkekli kahramanlarımız, övülecek başarılarımız var, zafere ulaşmış şehitler birliğimiz, güçlenmiş olarak kendilerine yakılacak ağıtlarımızı, övgülerimizi beklemektedirler.»

KİTAP KULÜBÜ

BİLİM DİZİSİ

EKONOMİ POLİTİK EL KİTABI 20.—
Pierre Salama / Jacques Valier
(Tükendi)

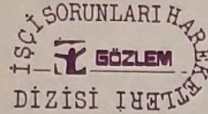
SOSYAL SINIFLAR 30.—
Muzaffer Sencer

AZGELİŞMİŞLİK SÜRECİNDE TÜRKİYE
Stefanos Yerasimos
Cilt I : Bizanstan Tanzimata (2. Baskı) 75.—
Cilt II : Tanzimattan 1. Dünya Savaşına (2. Baskı) 75.—
Cilt III : 1. Dünya Savaşından 1971'e (2. Baskı) 75.—

AZGELİŞMİŞLİK VE EMPERYALİZM 25.—
Derleyen: Atillâ Aksoy

ALMAN EMPERYALİZMİNİN TÜRKİYE'YE GİRİŞİ 25.—
Lothar Rathmann

1908 İŞÇİ HAREKETLERİ / YARI MÜSTEMLEKE OLUŞ TARİHİ 20.—
Hüseyin Avni Şanda

İŞÇİ HAREKETLERİ SORUNLARI DİZİSİ

AVRUPA İŞÇİ HAREKETLERİ TARİHİ 25.—
Wolfgang Abendroth

İNGİLTERE'DE EMEKÇİ SINIFLARIN DURUMU 30.—
Friedrich Engels

TÜRKİYE'DE GREV HAKKI VE GREVLER 20.—
Kemal Sülker

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI 1976 YILLIĞI 50.—
Hazırlayanlar: Sevgi / Abdullah Özkan

OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA SOSYALİST HAREKETLER 30.—
George Haupt / Paul Dumont

EĞİTİM SORUNLARI DİZİSİ

BARBİANA ÖĞRENCİLERİNDEN MEKTUP 12.50
(3. Baskı)

AYDINLIĞA DOĞRU 15.—
Gerçekçi bir eğitim denemesi
Mario Lodi
(2. Baskı)

EĞİTİM ÜRETİM İÇİNDİR 15.—
Harun Karadeniz
(5. Baskı)

DÜZENE UYGUN KAFALAR NASIL OLUŞTURULUR? 15.—
E. A. Rauter
(2. Baskı)

EMPERYALİST KÜLTÜR SANAYİİ: WALT DISNEY 20.—
A. Mattelart / A. Dorfman

POLİTİK ÇOCUK KİTABI 50.—
Dieter Richter

TARİHİN TANIKLARI DİZİSİ

HATIRLADIKLARIM 30.—
Zekeriya Sertel

YILLARIN İÇİNDEN 30.—
Abidin Nesimî

«GÖZLEM ÇOCUK» AŞAMA DİZİSİ

HİROŞİMA ÇOCUKLARI 10.—
Arata Osada

DAVULCULAR 10.—
Reiner Zimnik

BİR İNSAN DOĞUYOR 15.—
Maksim Gorki

MUTSUZ BİR HAFTA 10.—
Janusz Korczak

BİR ŞEFTALİ BİN ŞEFTALİ 15.—
Semet Behrengi
(3. Baskı)

KÜÇÜK KARABALIK 15.—
Semet Behrengi
(3. Baskı)

GÜL SAĞANAĞI 15.—
(2. Baskı)
İsmail Uyaroğlu

KARANLIĞI YİYEN KEÇİ 10.—
Fazıl İskender

YARININ BÜYÜKLERİNE ŞİİRLER 15.—
Bertolt Brecht

YEŞİL KÖPEK 15.—
Stanislav Stratiev
(2. Baskı)

YAŞAMAYA DAİR 15.—
Nâzım Hikmet
(2. Baskı)

HAYDUT OĞLU HAYDUT 15.—
Karel Çapek

ALBALON İLE MORBALON 15.—
Ümit Denizer

BİSKAY KÖRFEZİ KAPTANLARI 10.—
Stanislav Stratiev

DON CAMALE'YE ZEYTİN YOK 15.—
Gunther Feustel

UÇURTMAM SAVAŞTAN KORKMAZ 10.—
Vietnam Çocukları

SANSÜR 10.—
Tan Oral

KURTULUŞ SAVAŞIMIZ 15.—
Cezayir Çocukları

KİM YAPAR, BEZİ, DOLABI, KİTABI? 15.—
Anna Seghers

Özellikle Anadolu'da, kitapçı bulunmayan pek çok yerdeki okuyucularımızın kitap edinebilmesi amacıyla kurduğumuz Kitap Kulübü listesindeki kitaplardan edinmek isteyenlere 200 lirayı aşan istekleri % 25 indirimle gönderilir. 200 liraya kadar olan istekler için kitap bedeli kadar pul gönderilmelidir.

Gerçeklere GÖZLEM dergisine 13 sayıdan başlayarak 1 yıllık abone oluyorum. Bedeli 35 TL'yı gönderiyorum. Posta Çeki makbuzu/Posta Pulu ilişiktedir.
Adı, Soyadı : ....
Adresi : ....
....
Tarih : İMZA

Genel olarak eğitim, çocuk edebiyatı, kültür sorunlarını ele alan Gerçeklere GÖZLEM yalnızca abone olanlara gönderilmektedir. 12 sayılık yıllık abone 35 liradır. Abonelerinin devam etmesini dileyen okuyucularımız yıllık abone bedeli olan 35 lirayı posta çekiyle herhangi bir PTT şubesinden GÖZLEM YAYINLARI 88544 nolu posta çekleri hesabına gönderebilirler.

Sahibi: Marianna Hristidis / Yazı İşleri Müdürü: Abdullah Özkan / Teknik Sekreter: Deniz Oral / Yönetim Yeri: GÖZLEM YAYINLARI Başmusahip Sok. Tan Ap. No: 10 D. 6 Cağaloğlu/İST. / Yazışma Adresi: P.K. 966 Karaköy/İSTANBUL / Dizgi: Murat Matbaacılık Koll. Şti. Baskı: GÖZLEM BASIMEVİ / Abone Koşulları: 1 senelik 35.— TL.